

Η θεατρική παραγωγή ενός πολιτισμικά οργανωμένου τόπου είναι συνεχής και αυτορυθμιζόμενη. Η ροή της δεν μπορεί να διακοπεί παρά από εξωτερικούς παράγοντες, όπως δεν διακόπτεται και η ροή της ανταπόκρισης, που περνά, μεταξύ άλλων, κι απ' αυτήν τη στήλη. Μπορούμε να δούμε την περίοδο του black out που διανύουμε ως ευκαιρία να αναφερθούμε σ' ένα σπουδαίο έργο, εκτίμηση στο οποίο οφείλαμε από καιρό.

Φέτος εκδόθηκαν από τις Εκδόσεις Ηρόδοτος και το Θεατρικό Μουσείο Κύπρου τα πρακτικά του συνεδρίου «Το θέατρο στη νεότερη και στη σύγχρονη Κύπρο» που διοργανώθηκε το 2015 στη Λεμεσό από το Θεατρικό Μουσείο, τον Δήμο της πόλης, τον ΘΟΚ, το Πολιτιστικό Ίδρυμα της Τράπεζας Κύπρου, με τη στήριξη του Μεταπτυχιακού Προγράμματος «Θεατρικές Σπουδές» του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου. Την επιστημονική επιτροπή του συνεδρίου αποτελούσαν οι Βάλτερ Πούχνερ, Άντρη Χ. Κωνσταντίνου, Ιωάννα Χατζηκωστή, Αύρα Σιδηροπούλου, Λεωνίδα Γαλάζης.

Τρεις μέρες διήρκεσε το συνέδριο (30/10-1/11), όμως χρειάστηκαν σχεδόν πέντε χρόνια κοπιώδους επιμέλειας του μεγάλου όγκου υλικού από τους επιστημονικούς επιμελητές του τόμου Άντρη Χ. Κωνσταντίνου, Καίτη Διαμαντάκου, Λεωνίδα Γαλάζη. Η αρτιότητα της επιμέλειας στηρίζει τον πλούτο του περιεχομένου του τόμου, όπου τα 38 επιστημονικά άρθρα συνοδεύονται από σημειώσεις, βιβλιογραφία και περιλήψεις στα αγγλικά, με αποτέλεσμα η έκδοση να έχει τη χρησιμότητα ενός σύγχρονου επιστημονικού εργαλείου.

Η συστηματικότητα της κάλυψης του θέματος και το εύρος των προσεγγίσεων, ο συνδυασμός της ιστορικής έρευνας με την ανάλυση της σύγχρονης εικόνας, προσδίδουν στο συνέδριο και στην έκδοση τη σημασία της ιδρυτικής πράξης της κυπριακής θεατρολογίας, που όντως κατέστη αναγκαία λόγω «ωριμότητας των καταστάσεων», όπως επισημαίνει στο προλογικό σημείωμα ο Βάλτερ Πούχνερ. Όχι μόνο το γεγονός ότι ο τόμος αφιερώνεται στη μνήμη του Γιάννη Κατσούρη αλλά και οι συχνές αναφορές από πολλούς εισηγητές στις μελέτες του στον τομέα της ιστορίας του κυπριακού θεάτρου, αποδεικνύουν ότι ο Γιάννης Κατσούρης έθεσε τα θεμέλια της σύγχρονης κυπριακής θεατρολογίας.

Ο τόμος είναι διαρθρωμένος σε έξι ενότητες, η πρώτη από τις οποίες φιλοξενεί τις ομιλίες των εγνωσμένου κύρους θεατρολό-

γων Βάλτερ Πούχνερ και Σάββα Πατσαλίδη. Ο Πούχνερ εξερευνά την έννοια της εντοπιότητας του θεάτρου γενικώς και της ιδιαιτερότητας του κυπριακού θεάτρου, λόγω της πολιτισμικής ποικιλομορφίας του τόπου, της γεωγραφικής του θέσης και της ιστορικής του πορείας. Μιλά για τη «θεατρολογία μικρής κλίμακας» υπογραμμίζοντας τη σημασία της ελάχιστης μονάδας των θεατρικών αναζητήσεων, της μιας ανεπανάληπτης παράστασης, ως πρωταρχικού υλικού της θεατρικής ιστοριογραφίας. Ο Πατσαλίδης, αναλύοντας το θέμα του θεάτρου των «μικρών» κρατών σε εποχή «πλανητικών αυτοκρατοριών», εύχεται να μην επλεγεί ως άμυνα ο δρόμος της εθνικής εσωστρέφειας και αναρωτιέται αν το θέατρο του αιώνα που διανύουμε θα φανεί ικανό να δημιουργήσει μια κοινή μνήμη, χωρίς γεωγραφικούς και πολιτισμικούς κατακερματισμούς, όπου θα προβάλλονται η διαφορά και η ομοιότητα, χωρίς θύτες και θύματα.

Η δεύτερη θεματική ενότητα περιλαμβάνει άρθρα που αφορούν τις απαρχές της κυπριακής δραματουργίας. Ο Λεωνίδας Γαλάζης αναφέρεται στην αποτίμηση της κυπριακής θεατρικής συγγραφής από τον Γιάννη Κατσούρη. Από τα άρθρα των εισηγητών περνούν ονόματα, όπως η Σαπφώ και η Αιμιλία Λεοντιάς, ο Ιωάννης Καραγεώργης, ο Λουκίς Ακρίτας και οι ερευνητές συμπληρώνουν τα κενά της ιστοριογραφικής γνώσης. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει η εισήγηση της Ανθής Χοτζάκογλου, που ανακαλύπτοντας ένα άγνωστο χειρόγραφο-σενάριο του Κύπριου караγκιοζοπαίκτη Χριστόδουλου Πάφου (1904-1987), βρίσκει δίπλα στον διαδεδομένο στο θέατρο Σκιών τίτλο «Το πεπρωμένο φυγείν αδύνατον» και παράλληλο τίτλο «Οιδίπους». Όπως φαίνεται, τα τερτίπια της Μοίρας απασχολούσαν τους Έλληνες διαχρονικά και τα περιπλανώμενα μοτίβα είχαν παράξενες διαδρομές.

Η ιδιαίτερα σημαντική Γ' ενότητα είναι αφιερωμένη στη σύγχρονη κυπριακή θεατρική συγγραφή με άρθρα για τον Πάνο Ιωαννίδη (Ε. Χασάπη-Χριστοδούλου), Γιώργο Νεοφύτου (Ε. Γκίνη), Αντώνη Γεωργίου (Κ. Διαμαντάκου), Χαράλαμπο Γιάννου (Α. Κωνσταντίνου), με τη Μαγαδαλένα Ζήρα να δίνει

σημαντική θέση στην εγχώρια γραφή στο οπλοστάσιο των καλλιτεχνών του θεάτρου.

Η τέταρτη ενότητα του τόμου επιστρέφει στην ιστοριογραφική οπτική γωνιά εξετάζοντας το θέμα του διαλόγου μεταξύ του θεάτρου στην Κύπρο και στην Ελλάδα, όπου τα άρθρα επικεντρώνονται κυρίως σε ανταλλαγές δράσεων μεταξύ των Κυπρίων και Ελλαδιτών ανθρώπων του θεάτρου, με την Σ. Φελοπούλου να αναφέρεται στη δράση του Εύη Γαβριηλίδη στο ΚΘΒΕ.

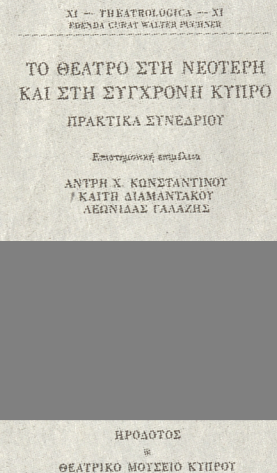
Η πολύ ενδιαφέρουσα Ε' ενότητα βλέπει τη σχέση του θεάτρου με την κοινωνία, την πολιτική και τη θεατρική κριτική. Θέματα όπως η αντανάκλαση του κυπριακού θεάτρου μέσα από τα εκπαιδευτικά περιοδικά, η σχέση της βρετανικής πολιτιστικής πολιτικής με το εγχώριο θέατρο, το ερασιτεχνικό θέατρο ως

απίχηση πολιτικών γεγονότων, το θέατρο Τέχνης Λονδίνου υπό το πρίσμα των ιδεολογικών και αισθητικών τάσεων, οι μεταναστευτικές αναπαραστάσεις στο ελληνοκυπριακό δράμα, η εκπαίδευση ηθοποιών, η θεατρική κριτική, η πολιτιστική πολιτική στην Κύπρο, δηλώνουν την ποικιλία οπτικών γωνιών υπό τις οποίες μπορεί να ιδωθεί το αντικείμενο. Ξεχωρίζω την ανάλυση της παράστασης «Forget-me-not» από τον Γ. Λεοντάρη ως σημαίνουσα προσπάθεια εθνικής αυτογνωσί-

ας, καθώς και το άρθρο των Χαραλαμπίδη & Καραγιάννη, όπου χρησιμοποιείται η σημειωτική ανάλυση θεατρικής αφήσας. Στο τεκμηριωμένο κείμενο των Θεοχαρίδη & Χαραλαμπίδη οι εισηγητές παρατηρούν τη μετατόπιση νοήματος από την εμμονή στο εθνικό τραύμα σε άλλους τρόπους αντιμετώπισης της πραγματικότητας στην κυπριακή θεατρική γραφή.

Κάτω από τη στενότητα του χώρου, αναφέρω την τελευταία ενότητα που διαπραγματεύεται με την πρόσληψη του αρχαίου ελληνικού δράματος και της ξένης δραματουργίας στο κυπριακό θέατρο, επισημαίνοντας το ανεξάντλητο του θέματος και την ανάγκη η συνέχιση συνεδριακής του διερεύνησης να πάρει χαρακτήρα θεσμού.

porcy8@yahoo.com

Ένα σύγχρονο θεατρικό εργαλείο

«Το θέατρο στη νεότερη και στη σύγχρονη Κύπρο». Πρακτικά συνεδρίου.

ΚΡΙΤΙΚΗ
ΘΕΑΤΡΟΥ
Της Νόνας
Μολέσκη